

Regeringens skrivelse

1984/85:187

med redogörelse för vissa ändrade villkor i avtalsgruppsjukförsäkringen;

beslutad den 28 mars 1985.

Regeringen bereder riksdagen tillfälle att ta del av vad som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

STEN ANDERSSON

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen lämnas en redogörelse för vissa ändrade villkor i avtalsgruppsjukförsäkringen (AGS). Denna försäkring innehåller sjukförmaner för anställda arbetstagare som överenskommits mellan Svenska arbetsgivareföreningen (SAF) och Landsorganisationen i Sverige (LO).

SOCIALDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1985-03-28

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden Lundkvist, Feldt, Sigurdson, Gustafsson, Leijon, Hjelm-Wallén, Andersson, Boström, Bodström, Göransson, Dahl, Holmberg, Thunborg, Wickbom

Föredragande: statsrådet Andersson

Skrivelse med redogörelse för vissa ändrade villkor i avtalsgrupp-sjukförsäkringen

---

1 Bakgrund

Svenska arbetsgivareföreningen (SAF) och Landsorganisationen i Sverige (LO) träffade år 1971 en överenskommelse om sjukförmåner för anställda arbetstagare. För ändamålet utarbetades en försäkringslösning kallad avtalsgruppsjukförsäkring (AGS) som trädde i kraft den 1 september 1972. Försäkringen kompletterar sjukpenning och förtidspension enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring. AGS utformades så att den i skatterättslig mening skulle behandlas som en kapitalförsäkring. Ersättningen utgick enligt det då träffade avtalet med högst 10 kr. per dag under tid då sjukpenning kunde utges och med högst 13 kr. per dag under tid då förtidspension kunde utges. En karenstidsregel infördes enligt vilken ersättning utgavs fr.o.m. den 31:a dagen i sjukdomsfallet. Efter framställning av SAF och LO intogs i 32 § 3 mom. kommunalskattelagen (1928:370), KL, bestämmelser enligt vilka förmån av fri gruppförsäkring enligt grunder som fastställts i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer inte skulle tas upp som skattepliktig intäkt om dagersättningen inte översteg de i avtalet angivna beloppen (prop. 1972:73, SkU 27, rskr 191).

I prop. 1973:46 angående utformningen av beskattad sjukpenning, m.m. behandlade chefen för socialdepartementet fragor om sammanträffande av olika förmåner vid sjukdom och om hur möjligheterna till överkompensation borde begränsas i sådana fall. Det upplystes att enligt en rekommendation från försäkringsinspektionen gällde i princip att förmåner från frivillig sjuk- och olycksfallsförsäkring, tillsammans med förmåner från den allmänna

försäkringen och sådana som följer av kollektivavtal eller av annat skäl, borde kompensera högst 93 % av den försäkrades förlorade inkomst efter skatt. För försäkrade som inte uppbar oavkortad lön under sjukdom kunde emellertid en dagersättning på 3 kr. lämnas.

Departementschefen framhöll i propositionen, i överensstämmelse med vad som uttalades när den obligatoriska sjukförsäkringen infördes (prop. 1953:178), att denna försäkring bör vara den grund för medborgarnas skydd under sjukdom, efter vilken kompletterande hjälpförmåner bör anpassas, samtidigt som den försäkrade inte genom sjukförmånerna bör få en bättre ekonomi än då han är frisk. Departementschefen ansåg att det av samhällsekonomiska skäl var motiverat med en viss självrisk för det sammanlagda försäkringsskyddet vid sjukdom. Denna självrisk borde inte sättas högre än nödvändigt och i första hand ta sikte på de mera kortvariga sjukdomsfallen. Vidare anförde departementschefen att eftersom sjukpenningen från den allmänna försäkringen ger en så hög kompensationsnivå som 90 % kan någon anledning inte anses föreligga att utge kompletterande sjukersättning vid korttidssjukdom. Kompletterande ersättningar borde kunna komma i fråga endast vid längre sjukdomsfall och därför medges efter en karenstid som borde sättas till minst 30 dagar. En riktpunkt för kompensationsnivån i dessa fall borde vara att kompletteringsförmåner och sjukpenning inte tillsammans ger högre ersättning för inkomstbortfall än omkring 95 %, varvid, om kompletteringsförmånerna är skattefria, hänsyn givetvis måste tas till detta.

Av praktiska skäl borde det även i fortsättningen finnas möjlighet att schablonmässigt ge en kompletteringsförmån av högst 3 kr. per dag skattefritt. Vidare uttalades att i fråga om kompletteringsersättningar i försäkringsform det ankommer på försäkringsinspektionen att utfärda sådana rekommendationer att den här förordade begränsningen iakttas.

I en riksdagsmotion (1973:1685) i anledning av prop. 1973:46 framhöll motionärerna på av dem anförda skäl att departementschefens uttalanden inskränkte den fria avtalsrätten vilket var oacceptabelt. Socialförsäkringsutskottet (SfU 1973:21) fann i likhet med chefen för socialdepartementet att en viss självrisk för det sammanlagda försäkringsskyddet var motiverad. Med en kompensationsnivå av 90 % kunde enligt utskottets mening inte föreligga anledning att medge kompletterande sjukersättning vid korttidssjukdom. Utskottet hemställde om avslag på motionen. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr 197).

SAF och LO träffade inför införandet av den beskattade sjukpenningen en överenskommelse om en anpassning av AGS gällande fr.o.m. den 1 januari 1974. Enligt denna överenskommelse ändrades dagersättningen till 3 kr. under sjukpenningtid mot tidigare högst 10 kr. Vidare höjdes ersättningen under förtidspensionstid väsentligt. Den skulle utges som månadsersättning och inte längre som dagersättning. Karenstidsreglerna ändrades sedan enligt en ny överenskommelse innebärande att ersättning utges fr.o.m. åttonde

dagen om sjukdomsfallet varar längre än 30 dagar.

Till följd av de mellan SAF och LO träffade överenskommelserna om ändringar i AGS behandlades i propositionerna 1974:90 och 1975:58 frågan om skattefrihet för förmån av fri AGS. De riktlinjer som getts av chefen för socialdepartementet i proposition 1973:46 om i vad mån kompletterande sjukförsäkring borde tillåtas låg till grund för den skattemässiga bedömningen. De ändringar som gjorts i den ursprungliga överenskommelsen ansågs godtagbara. Enligt propositionerna borde förmån av fri AGS inte heller fortsättningsvis tas upp som skattepliktig intäkt. Riksdagen biföll de i propositionerna framlagda förslagen om att denna förmån även fortsättningsvis skulle vara skattefri.

2 Nya avtal om ändrade försäkringsvillkor för AGS

Mellan SAF och LO har den 26 november 1984 träffats avtal om vissa ändringar vad gäller ersättningen från AGS fr.o.m. den 1 januari 1985. Dagersättningen under sjukpenningtid höjs från 3 kr. till 6 kr. för varje ersättningsberättigad dag. I de vanligaste inkomstlägena innebär den en kompensation på ca 95 %. Som tidigare gäller enligt detta avtal att ersättning från AGS lämnas för sjukperiod som varar utöver en karenstid om 30 dagar. Däremot ändras avtalet så att ersättning då lämnas för alla dagar då sjukpenning enligt lagen om allmän försäkring (AFL) utges. Tidigare gällde att ersättning utgavs fr.o.m. den åttonde dagen.

SAF och LO har den 8 februari 1985 träffat överenskommelse om vissa rekommendationer att tillämpas i förbundens förhandlingar i 1985 års avtalsrörelse på SAF/LO-området. I överenskommelsen tas också upp frågan om sjukersättning till arbetare. SAF har under överläggningarna uttryckt den principiella ståndpunkten att nuvarande skillnader i sjukförmånssystemen för olika kategorier av arbetstagare på den privata arbetsmarknaden inte är förenliga med ett modernt arbetsliv. SAF och LO är ense om att gemensamt – i första hand i anslutning till utredningsarbetet om sjukförmånerna mellan SAF samt LO och privattjänstemannakartellen (PTK) – och i kontakt med statsmakterna utreda nuvarande sjukersättnings-system i syfte att nå likvärdiga villkor för olika kategorier av anställda. Detta arbete avses bli avslutat den 31 oktober 1985.

Som ett led i detta utredningsarbete har SAF och LO samtidigt träffat en överenskommelse om vissa frågor rörande ersättning vid sjukdom som innebär en antalsmässigt kraftig utbyggnad av AGS. Överenskommelsen gäller fr.o.m. den 1 april 1985. Reglerna om karenstid har ändrats så att ersättning skall utges för sjukperioder som varar utöver sju dagar räknat från insjuknandedagen. Ersättningen för insjuknandedagen utges enligt en särskild tabell. För de övriga dagarna utges dagersättning med högst 17 kr. Principen är här att uppnå en fullständig kompensation för inkomstförlusten efter skatt på grund av sjukdomsfallet. När sjukpenning utgivits i 90 dagar

blir ersättningen sex kr. per dag. Den nya överenskommelsen innebär att antalet sjukdomsfall som AGS omfattar kan väntas öka från 100 000 fall till ca 600 000 fall per år.

Den träffade överenskommelsen gäller under förutsättning att premien för AGS som hittills kommer att vara avdragsgill för arbetsgivaren och att förmånen av AGS inte skall tas upp som skattepliktig intäkt av arbetstagarerna.

3 Föredraganden

AGS är en sjukförsäkring på avtalsmässig grund. Jag har i det föregående redogjort för vissa villkor som lagts fast såsom gällande för sjuk- och olycksfallsförsäkring. Enligt vad cheferna för socialdepartementet och finansdepartementet anförde i tidigare propositioner ankommer det på försäkringsinspektionen att övervaka att villkoren följs.

De villkor för det kompletterande försäkringsskyddet som är aktuella här är dels frågan om kompensationsnivån, dels frågan om karenstid innan det kompletterande skyddet skall träda i kraft. Vad gällde kompensationsnivån anförde föredragande statsrådet i prop. 1973:46 att en riktpunkt bör vara att kompletteringsförmåner och sjukpenning inte tillsammans bör ge högre ersättning än 95 %, varvid hänsyn givetvis måste tas till om kompletteringsförmånerna är skattefria eller inte. Schablonersättningen på 3 kr. per dag skulle finnas kvar. Frågan om karenstid togs upp senast i prop 1975:58. Från AGS gavs ursprungligen kompensation för sjukdom som varade mer än 30 dagar. Ersättning utgick fr.o.m. den 31:a dagen. LO och SAF avtalade sedermera om att ersättning skulle utges fr.o.m. åttonde dagen för sjukdomsfall som varade mer än 30 dagar. Föredragande statsrådet slog fast att de nya ersättningsreglerna kunde anses vara godtagbara.

För stora grupper på arbetsmarknaden finns idag avtal om sjuklön. Detta gäller för anställda inom den offentliga sektorn och för tjänstemän inom den privata sektorn. Villkoren kan variera mellan olika avtalsområden. Som regel gäller dock att villkoren är sådana att avtalen om sjuklön ger en bättre ersättning under sjukdom än vad som angetts som godtagbar inom sjuk- och olycksfallsförsäkring. Eftersom regleringen av de kompletterande sjukförmånerna inte skett i försäkringsform, har givetvis inte heller någon granskning av villkoren skett från försäkringsinspektionens sida. Jag kan dock samtidigt konstatera att något ifrågasättande av de villkor som finns i avtalen om sjuklön inte har skett.

Det avtal om sjukersättning som nu slutits mellan LO och SAF har närmast de villkor som gäller för tjänstemännen inom industrin som förebild. Avtalet innebär en vidareutveckling och förbättring av sjukförmånerna inom AGS. Ersättningen från AGS har utformats så att den tillsammans med sjukpenningen i princip skall motsvara 100 % av inkomstförlusten. Efter 90:e sjukpenningdagen motsvarar ersättningen i princip 95 %. Detta är också vad

som gäller i huvudsak för tjänstemännen inom industrin. Sjukfall som varar högst sju dagar berörs inte alls av det nya avtalet, vilket är en skillnad mot vad som gäller för tjänstemän.

Som framgår av vad jag nu anfört innebär det avtal som LO och SAF slutit den 8 februari 1985 att det kompletterande försäkringsskyddet ger förmåner som är mer fördelaktiga än vad som tidigare angetts som godtagbara både vad gäller ersättningsnivån och den karenstid som skall gälla innan förmånerna börjar utges. Av vad jag har anfört tidigare framgår också att det finns kompletterande sjukförmåner som ger bättre ersättning än vad som angetts som acceptabla i de riktlinjer enligt vilka försäkringsinspektionen har att granska bl.a. AGS. Dessa förmåner regleras dock genom avtal om sjuklön och granskas därför inte av försäkringsinspektionen i enlighet med dessa riktlinjer.

SAF och LO har nu beslutat att tillsammans, och i kontakt med statsmakterna, utreda nuvarande sjukersättningssystem i syfte att nå likvärdiga förmåner för olika kategorier av anställda. I avvaktan på resultatet av detta utredningsarbete har SAF och LO överenskommit om att villkoren för ersättning vid sjukdom redan från den 1 april 1985 skall förbättras för de nu aktuella arbetstagarna på ett sådant sätt att ett närmande i förhållande till andra löntagargrupper kan uppnås. Det förhållandet att parterna valt att reglera förbättrade kompletterande sjukförmåner inom ramen för en försäkring bör enligt min mening inte få utgöra något hinder för att denna förbättring skall kunna genomföras. I mitt ställningstagande har jag tagit hänsyn till de sjukförmåner som avtalats i form av sjuklön för andra kategorier av anställda. Av vad jag nu anfört följer givetvis också att de villkor för AGS som överenskommit att träda i kraft den 1 januari 1985 får anses som godtagbara.

Jag har efter samråd med chefen för finansdepartementet inte heller funnit anledning att på grund av de nu överenskomna förbättringarna av AGS föreslå några ändringar i den skattemässiga behandlingen av försäkringen, vilket innebär att premien är avdragsgill för arbetsgivaren och att förmånen av AGS inte skall tas upp som skattepliktig intäkt av arbetstagaren.

Den ersättningsnivå som sålunda nu godtagits för AGS bör vara avgörande för högsta acceptabla nivå för ersättning inom annan privat försäkring. De enskilda försäkringsbolagen bör därför inte tillhandahålla försäkringar som – tillsammans med andra sjukförmåner – ger högre ersättning än vad som svarar mot inkomstbortfallet under sjuktid efter de sju första sjukdagarna, vilket alltså motsvarar ersättningen enligt AGS.

Liksom tidigare ankommer det på försäkringsinspektionen att övervaka att inte förmånligare villkor än vad som angivits i det föregående kommer att gälla.

4 Hemställan

Jag hemställer att regeringen bereder riksdagen tillfälle att ta del av vad jag har anfört i det föregående om vissa villkor i avtalsgruppsjukförsäkringen.

5 Beslut

Regeringen beslutar i enlighet med föredragandens hemställan.

